

PROBLEMI KLASNE ANALIZE

▶ KLASNA STRUKTURA I KLASNA AKCIJA

- ▶ Jedna od osnovnih nedoumica u klasnoj analizi jeste odnos klasne strukture i klasne akcije.
- ▶ Da li se klasna struktura uopšte može analitički i empirijski odvojiti od klasne akcije, i tako odvojeno posmatrati?
- ▶ Da li promjena u klasnoj strukturi nužno vodi do promjene u klasnom delovanju?
- ▶ Da li su novi i drugačiji oblici političkog dešavanja nužno izraz promijenjene klasne strukture

▶ KLASNA ANALIZA U VELIKOJ BRITANIJI

- ▶ 70ih i 80ih dolazi do velikih promjena u strukturi rada i zapošljavanja
- ▶ Raste broj nezaposlenih, zapošljavanje se primarno odvija u sektoru usluga
- ▶ Prelazak sa fordizma na postfordizam
- ▶ Postfordizam odlikuje fleksibilna proizvodna tehnologija manjih prilagodljivijih radnih jedinica, a proizvodi su često veoma različiti, u skladu sa zahtjevima tržišta. Rad više nije središte života. Potrošnja je postajala sve dominantnija crta ličnog identiteta.

-
- ▶ Rast niže srednje klase
  - ▶ Opada značaj klase kao izvor društvenog samoprepoznavanja
  - ▶ Privrednai rasz i socijalna sigurnost više nijesu središnja politička pitanja
  - ▶ Mijenja se odnos između klasnog položaja i glasanja (Lipset)
  - ▶ U SAD je 1948. 80% glasača demokratske partije pripadalo radničkoj klasi, dok je u Engleskoj za laboriste 1955. glasalo 78% radnika
  - ▶ Porodično nasleđe kao faktor glasanja
  - ▶ 80ih dolazi do ukrštenog glasanja - 1987. godine 40% manuelnih radnika glasalo je za laboriste, 37% za konzervativce, i 23% za liberalne demokrate

▶ “Potrošački obrasci glasanja”, značaj povjerenja

▶ Promjena strategije laburističke klase

▶

▶ GOLTROP NAVODI ČETIRI RAZLOGA PADA POLITIČKOG ZNAČAJA KLAZE KRAJEM 20.VIJEKA

▶ javljaju se novi vidovi političkih podjela, npr između oni zaposlenih u javnom i privatnom sektor

▶ položaj u društvenoj strukturi postaje sve manje važan za politički izbor (umjesto uhljebljenja dominiraju druga pitanja)

▶ različito glasaju u različitim okolnostima, nezavisno od društvenog položaja

▶ opada značaj klasa sam po sebi

▶ **KLASA I STATUS**

- ▶ OPADANJE ZNAČAJA KLASE DOVELO JE DO PROŠIRIVANJA UPOTREBE STATUSA
- ▶ DA JE SISTEM VRIJEDNOSTI U OSNOVI STATUSNE STRATIFIKACIJE VIDI SE PO OPONAŠANJU KULTURE VIŠIH STATUSNIH SLOJEVA (propisi o oblačenju)
- ▶ KLASA JE IPAK BILA POJAM KOJI SE IZVORNO ODNOSIO NA NAČIN NA KOJI LJUDI PROIZVODE ROBU, DOK CE STATUS VIŠE ODNOSIO NA NAČIN NA KOJI JE TROŠE

▶ DRŽAVLJANSTVO

- ▶ TRI OSNOVNA ELEMENTA DRŽAVLJANSTVA PO MARŠALU:
  - ▶ građanski
  - ▶ politički
  - ▶ socijalni
- ▶ BITI DRŽAVLJANIN NAJRAZVIJENIJIH ZEMALJA ZNAČI BITI DIO PRIVILEGOVANE STATUSNE GRUPE

▶ ROD

- ▶ FEMINISTKINJE TVRDE DA JE PATRIJARHAT KAO IDEOLOGIJA DUBOKO UKORIENJENA U LJUDSKI ROD I LJUDSKO RAZMIŠLJANJE
  - ▶ klasne analize daju iskrivljenu sliku slojevitosti

▶ RASA

- ▶ Manjinske zajednice čine sve veći udio stanovništva u SAD i Zapadnoj Evropi
- ▶ Rase nastaju kao posledica djelovanja kapitalističkog svjetskog sistema
- ▶ Od 296 miliona stanovnika SAD afroamerikanci čine 13%, hispanoamerikanci 14,5%, azijati 5%
- ▶ Godine 1960. bijelci su činili 89% stanovništva SAD, 1990. oko 76%, 2006. oko 67%, a do 2020. njihov udio bi mogao pasti ispod 60%. Bijelci su već u manjini u Kaliforniji, najvećoj i najbogatijoj američkoj državi. U manjini su i u Teksasu, Novom Meksiku i na Havajima. pretpostavlja se da će, u narednih par godina, bijelci postati manjina u 35 od 50 velikih gradova SAD. Procjenjuje se da bi ukoliko se sadašnji trendovi nastave, bijelci mogli postati manjina u SAD najkasnije do 2060. Godine
- ▶ U Velikoj Britaniji u periodu dekolonizacije stvorile su se jake azijske (indijske i pakistanske) rasne zajednice

- ▶ Ubrzano starenje evropskog stanovništva, i potreba za mladoj rasno, religijski, kulturno i etnički drugačije populacije
- ▶ Do 2050. godine trećinu stanovništva u Evropi činiće ljudi stariji od 60 godina. U Britaniji, Nemačkoj, Francuskoj, Italiji i Španiji, svaki deseti stanovnik imaće preko osamdeset godina.
- ▶ Ukupan broj stanovnika u Evropi je 2000.godine iznosio 728 miliona. Sa sadašnjom stopom rađanja (1,4 djeteta), taj broj će do 2050. godine pasti na 600 miliona. Do kraja vijeka, sa ovakvom stopom rađanja, broj starosjedelačkih stanovnika Evrope mogao bi se smanjiti na samo 207 miliona. Ako hoće da zadrži sadašnji broj stanovnika starih između 15 i 64 godine, Evropa će do 2050. morati da uveze 169 miliona emigranata. Ali, ako Evropa želi da zadrži sadašnji nivo od 4,8 radnika na svakog starog čoveka, zbog ubrzanog starenja stanovništva moraće da uveze 1,4 milijarde ljudi iz Afrike i Azije
- ▶ Slaba integrisanost rasno i vjerski drugačijih zajednica
- ▶ Povezanost rasne pripadnosti i klasnog položaja
- ▶ Prosječna crnačka porodica u SAD ima oko 60% prihoda i 18% imovine prosječne bjelačke porodice.

▶ POTKLASA

- ▶ Najniži društveni sloj sastavljen od najsiromašnijih ljudi, nekvalifikovanih i bez stalnog zaposlenja
- ▶ Potklasu odlikuju četiri svojstva:
  - ▶ 1.višestruko osiromašenje
  - ▶ 2.društvena (prostorna)marginalizacija
  - ▶ 3.zavisnost od državne pomoći
  - ▶ 4.kulturni fatalizam
- ▶ -Kod američkih crnaca 69% djece rodi ce van braka, dok je kod bijelih Amerikanaca taj udio oko jedne četvrtine. Dvoje od troje crne djece živi u porodici sa jednim roditeljem. Iako crnci čine samo 13% stanovništva SAD, svaki treći abortus u SAD obavlja ce upravo nad crnkinjama. Od 1973. u SAD je izvršeno 40 miliova abortusa, od čega 13 miliona otpada na crnkinje. Tri od pet američkih crnkinja imalo je abortus

- ▶ Poslijeratna država blagostanja značajno smanjila broj siromašnih
- ▶ Socijalna davanja podstiču razbijanje porodice. Socijalno osiguranje danas daje više novca samohranim majkama nego parovima sa djecom. Ovo na prvi pogled izgleda kao odličan program pomoći samohranim majkama u nevolji, ali u stvari ovaj program olakšava ocu da napusti porodicu, Program, naime, smanjuje očevu odgovornost da ostane sa porodicom i brine o podizanju djeteta.
- ▶ Moderno potiskivanje značaja porodice proizvelo je krajnji egoizam i parazitizam
- ▶ Klasna analiza nije primjenjiva na anлізу potklase
- ▶ Dok se klasa tiče proizvodnje dobara status se odnosi na potrošnju

▶ **PITER SAUNDERS**

- ▶ Potrošnja osnovni parameter klasnog poziconiranja
- ▶ Samostalno i subvencionirano zadovoljavanje potreba

▶ **PJER BURDIJE**

- ▶ Mapa ukusa oblikuje tržište, preko njega proizvodnju, i na kraju i zanimanje
- ▶ Potrošnja-socijalni položaj
- ▶ Ukus je društvena norma ispravnog potrošačkog ponašanja
- ▶ Nova srednja klasa kontroliše ukus
- ▶ Četiri tipa kapitala